04/07/2019

Η Παναγία του Καζάν, ο Σωτήρας της Ρωσίας

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Μόσχας

Τῇ σεπτῇ σου εἰκόνι τῇ τοῦ Καζάν νῦν προσπίπτωμεν, κλίνοντες τὸ γόνυ, Παρθένε, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, δεόμενοι ἀντιλήψεως, ἁγνὴ, πρεσβείαις πρὸς Υἱόν σου καὶ λιταῖς· ἵνα τύχωμεν, Παρθένε, τῆς παρ’ Αὐτοῦ πλημελημάτων ἀφέσεως, δόξα τοῖς μεγαλείοις σου, σεμνή, δόξα τοῖς θαυμασίοις σου, δόξα ὑπερβαλόντως, κόρη, τῇ δυναστείᾳ σου. Ιερή εικόνα, που απεικονίζει το πρόσωπο της Παναγίας να στρέφεται τρυφερά προς τον Υιό της, ο οποίος βρίσκεται σε όρθια θέση και ευλογεί. Γνωστή και ως «Θεοτόκος του Καζάν» ή «Η Μαύρη Παρθένος του Καζάν», κατέχει περίοπτη θέση στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Η Παναγία του Καζάν είναι πολιούχος της περιοχής του Καζάν και προστάτιδα όλης της Ρωσίας. Τιμάται στις 8 Ιουλίου και στις 4 Νοεμβρίου, ημέρα που η Ρωσία γιορτάζει την Ημέρα της Εθνικής Ενότητας. Παραδοσιακά, με την εικόνα της Παναγίας του Καζάν ευλογούνται οι αρραβώνες στη Ρωσία. Ναοί προς τιμή της Παναγίας έχουν ανεγερθεί στη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη. Η παράδοση αναφέρει πως η

εικόνα ήταν δώρο του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερμανού Β΄ προς τους κατοίκους της πόλεως του Καζάν το 13ο αιώνα, για να έχουν την παρηγοριά της Θεομήτορος, από τις συχνές επιδρομές των αλλοφύλων και των αλλοθρήσκων.
Όταν η πόλη καταλήφθηκε από τους Τατάρους το 1438, η εικόνα της Παναγίας εξαφανίστηκε. Το 1579 όταν το Κρεμλίνο της πόλεως καταστράφηκε από πυρκαγιά, οι Μωαμεθανοί απέδωσαν την καταστροφή στην οργή του προφήτου Μωάμεθ και ξέσπασε μεταξύ των κατοίκων της πόλεως εμφύλια σύρραξη. Τότε εμφανίστηκε η Παναγία σε μια μικρή κοπέλα, την Ματρόνα, και της υπέδειξε το μέρος που ήταν θαμμένη η εικόνα της. Η μικρή Ματρόνα εξήγησε τα όσα της συνέβησαν στη μητέρα της και στη συνέχεια ενημέρωσαν τον Επίσκοπο της πόλεως Άγιο Γουρία. Ο Άγιος Επίσκοπος Γουρίας άκουσε με προσοχή την μικρή Ματρόνα και φωτισμένος από το Πανάγιο Πνεύμα υπάκουσε στη Θεομητορική εντολή και σε βάθος τριών ποδών βρέθηκε η Ιερή Εικόνα της Παναγίας, στο σημείο όπου υπέδειξε η μικρή, στις 8 Ιουλίου του 1579. Ο Άγιος Γουρίας μετέφερε την Ιερή Εικόνα με όλες τις τιμές που αρμόζουν στο πρόσωπο της Παναγίας, με την συμμετοχή όλων των Χριστιανών κατοίκων της πόλεως στον Ναό του Αγίου Νικολάου, όπου εφημέρευε ο μετέπειτα Πατριάρχης πασών των Ρωσιών Άγιος Ερμογένης. Έκτοτε τα θαύματα της Παναγίας ήταν τόσα πολλά με πρώτο αυτό της ιάσεως του τυφλού Ιωσήφ.
Ο πρώτος Τσάρος της δυναστείας των Ρομανώφ, Μιχαήλ Θεοδώροβιτς (1613-1645), θέσπισε δύο εορτές προς τιμήν της Παναγίας. Μιας θρησκευτικής, με αφορμή της ευρέσεως της Ιεράς Εικόνας την 8η Ιουλίου και μιας εθνικής με αφορμή την απελευθέρωση των Ρώσων από τους Πολωνούς την 22α Οκτωβρίου. Η εικόνα φυλασσόταν στο Μοναστήρι της Θεοτόκου του Καζάν, που χτίστηκε στο σημείο που βρέθηκε, μέχρι τις 29 Νοεμβρίου 1904, οπότε και εκλάπη. Οι κλέφτες προφανώς ήθελαν τη χρυσοποίκιλτη κορνίζα, η οποία ήταν στολισμένη με πολύτιμα πετράδια. Χρόνια αργότερα, η αστυνομία συνέλαβε τους δράστες και ανακάλυψε την αμύθητου αξίας κορνίζα, όχι όμως και την εικόνα, η οποία πρέπει να θεωρείται οριστικά χαμένη, αφού στην απολογία τους οι κλέφτες υποστήριξαν ότι την τεμάχισαν και την έκαψαν. Η Ρωσική Εκκλησία ερμήνευσε την καταστροφή της εικόνας ως κακό σημάδι και ως πηγή δεινών για τη Ρωσία. Ο απλός θρησκευόμενος λαός συσχέτισε την καταστροφή της με την Επανάσταση του 1905, την ήττα της Ρωσίας στον Ρωσο-Ιαπωνικό Πόλεμο (1904-1905) και την Οκτωβριανή Επανάσταση (1917). Η φήμη ότι μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση οι Μπολσεβίκοι την πούλησαν στο εξωτερικό, αποδείχθηκε ανυπόστατη. Πάντως, ένα αντίγραφο της Παναγίας του Καζάν περιφερόταν στο Λένινγκραντ (νυν Αγία Πετρούπολη) κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της πόλης από τους Γερμανούς (1941-1944), προκειμένου να ανυψώσει το ηθικό των σοβιετικών στρατιωτών εναντίων των Γερμανών κατακτητών. Υπάρχουν περισσότερα από εξήντα

αντίγραφα της εικόνας, πολλά από τα οποία θεωρούνται θαυματουργά. Ένα αντίγραφο, που χρονολογείται από το 1730, αποκτήθηκε τη δεκαετία του ’70 από το προσκύνημα της Παναγίας στο χωριό Φάτιμα της Πορτογαλίας (όπου συντελέστηκε το γνωστό θαύμα της Φάτιμα) και μεταφέρθηκε στο Βατικανό το 1993.

Ο Πάπας Ιωάννης-Παύλος ΙΙ προσευχόταν επί 11 χρόνια στην εικόνα, έχοντας πει ότι η Παναγία του Καζάν «βρήκε ένα σπίτι και με συνοδεύει με το μητρικό βλέμμα της στα καθημερινά μου εκκλησιαστικά καθήκοντα». Ο Ποντίφικας θέλησε να τη δωρίσει αυτοπροσώπως στο Πατριαρχείο της Μόσχας, αλλά οι κακές σχέσεις των δύο Εκκλησιών, εξαιτίας του ακανθώδους ζητήματος της Ουνίας, δεν επέτρεψαν την πραγματοποίηση του παπικού ταξιδιού στη ρωσική πρωτεύουσα. Στις 26 Αυγούστου 2004 το αντίγραφο της Παναγίας του Καζάν εκτέθηκε στη Βασιλική του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη και στη συνέχεια ταξίδεψε αεροπορικώς στη Ρωσία. Σήμερα φυλάσσεται στον Ναό της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού στο Καζάν. Στη ρωσική Μονή Αγίου Παντελεήμονα του Αγίου Όρους φυλάσσεται ακόμη ένα αντίγραφο, μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας. Στον ελλαδικό χώρο, αντίγραφα της Παναγίας του Καζάν υπάρχουν στο Καθολικό της Ιεράς Μονής της Παναγίας (Κερατέα), στο παρεκκλήσιο της Οσίας Ξένης της Ρωσίδας (Μάνδρα Αττικής) και στον Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Καλλιθέα Αττικής.

Ένα αντίγραφο (;) της Ιεράς Εικόνας της Παναγίας του Καζάν, κατά τη δεκαετία του 1970, ένα ζεύγος Ρώσων την εμπιστεύτηκε στον Μητροπολίτη Λαγκαδά Σπυρίδωνα, παίρνοντας μαζί τους το μεγάλο μυστικό για το ποιοι ήταν και πως βρέθηκε στην κατοχή τους. Το 2011 όταν ο Μητροπολίτης Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης κ. Ιωάννης, με τον Καθηγούμενο της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Πέντε Βρύσεων Αρχιμ. Ισαάκ Τσαπόγλου, θέλησαν να αποκαταστήσουν τις φθορές του χρόνου της Ιεράς Εικόνας, την έδωσαν σε ειδικούς συντηρητές επιστήμονες, βρέθηκαν προ εκπλήξεως όταν τους ανακοινώθηκε ότι χρονολογείται πέραν των τριακοσίων ετών και πρόκειται για το παλαιότερο αντίγραφο της θαυματουργού εικόνας της Παναγίας του Καζάν, αλλά ενδεχομένως να είναι και η αυθεντική εικόνα !!!. Απεικονίζει το πρόσωπο της Θεοτόκου να στρέφεται προς τον Υιό της, ο οποίος βρίσκεται σε όρθια στάση και ευλογεί.

Τα δε γράμματα είναι ρωσικά και έχει αρκετές φθορές. Φέρει επάνω της 4 ασημένια νομίσματα, ένα της οθωμανικής περιόδου με αραβικά στοιχεία, ένα του 1673, ένα του 1705 και ένα του 1811, καθώς και έναν μεξικάνικο σταυρό. Σήμερα φυλάσσεται στην Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος και πλήθος προσκυνητών από την Ελλάδα και την Ρωσία επισκέπτονται και εναποθέτουν στο Θεομητορικό της πρόσωπο τα εσώτερα της ψυχής τους, προσδοκώντας την παρρησία της προς την Παναγία Τριάδα για εκπλήρωση των αιτημάτων τους. Η εικόνα τίθεται προς προσκύνηση κατά την εορτή του Αγίου Πνεύματος, κατά τους Χαιρετισμούς της

Θεοτόκου στην περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και την περίοδο των Ιερών Παρακλήσεων του Δεκαπενταύγουστου, αυστηρά και μόνον κατά την διάρκεια των Ιερών Ακολουθιών. Μετά φυλάσσεται στο σκευοφυλάκιο της Ιεράς Μονής. Η Παναγία του Καζάν απαντά συχνά και σε μετάλλινα εικονίδια, τα οποία χρησιμοποιούνται έως σήμερα ως φυλακτά.

Ο Καθεδρικός Ναός της Παναγίας του Καζάν στην Αγία Πετρούπολη

Πηγή: www.parallaximag.gr